תחביר קיץ תשע"ג - שאלון א' - כל התורה כולה על רגל אחת קצרה.

כתבה: לאה ישלח - "קל וחומר בלשון" www.bagrut11.com

סוג המשפט

פשוט - משפט אחד

מחובר - שני משפטים (או יותר) [איבר א'] [איבר ב']

מורכב - פסוקית + חלק עיקרי

מילת שעבוד (קישור):
- ש, כש, כאשר, אשר, כי, ה = ש.
- מפני ש.., כדי ש... למרות ש... הואיל ו...
- מילות תנאי (אם, לו, אילולא, שאם לא כן...)
- מילת שאלה בתוך משפט

תפקידים תחביריים

נשוא - פועל

נושא - מי (עשה)?

נושא סתמי:
- אמרו לי שאין שיעור (נוסתמי+נוש)
- סופרים על שנינו. (נוסתמי+נוש)
- נושא לא מתחיל במילת יחס (ב, על, עם...)

משלים שם - קשור לשם: היורד של השכן מהקומה השנייה הבריא. (מ"ש, מ"ש)

משלים פועל - קשור לפועל / קשור לשם פועל (זוכר): אתמול הודיעו לתלמידים להגיע לביה"ס מוקדם. (מ"פ, נו+נש, מ"פ, מ"פ, מ"פ)

גם פסוקית - משלימה שם / משלימה פועל:
הנער ישהפסיק לאכול בשר וחלב, הבריא כי אכל רק מן הצומח. (פס' משלימת שם; פס' משלימת פועל)

קשר לוגי

	במשפט פשוט	משפט מורכב	משפט מחובר
קשר של סיבה ותוצאה	בגלל/בשל	מפני ש/ הואיל ו...	לכן/ משום כך...
" ויתור והסתייגות	אבל, אך, אולם / למרות/ על אף	למרות ש/ אעפ"י ש	אבל, אך, אולם / למרות זאת/ אעפ"י כן
" הוספה	ו... וגם...	✗	ו... וגם
" תכלית (מטרה)	כדי/ על מנת	כדי ש/ על מנת ש	✗
" תנאי	✗	אם, לו, אילו, אילולא, שאם לא כן	✗
" זמן	אחרי/לפני/בזמן	אחרי ש, לפני ש,	אחר כך, אחרי כן, לפני כן,
" ניגוד	✗	✗	ואילו / לעומת זאת
" ברירה	✗	✗	או... או... ש
" הסבר ופירוט	.	✗	! , - , : . . .

צירוף סמיכות

נס ← נסמך, סומך
בית ספר (נסמך ↓ בית, סומך ↓ ספר)

הידקפת מחבלים

הוספת ה' הידוע

בית הספר / ~~ההתקפת~~ המחבלים

איזה צירוף אי אפשר לפרק?

בית ספר

למה? כי המשמעות תשתנה.

דרכי הידוע

- מיגדלי עזריאלי - שם פרטי
- סיום הסעודה - ה' הידוע
- שופט כיתתנו - שייכות

דיבור ישיר

חברי אמר לי: "הודיעו לנו שעלינו להגיע ל' יתתנו".

דיבור עקיף

חברי אמר לי שהודיעו להם שעליהם להגיע לכיתתם.

עקיף ← שאלתי אותו אם הוא הולך. שאלתי אותו: "האם אתה הולך?" ← ישיר

(לאה ישלח © קל וחומר בלשון bagrut11.com)